

สรุป หน้า 1

พระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาเปิดศาลพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสรวง จ.ฉะเชิงเทรา

ณ ที่นั้น ราษฎร 7 ราย ได้น้อมเกล้าฯถวายที่ดิน บริเวณหมู่ 2 ต.เขาหินซ้อน อ.นมสรวง จ.ฉะเชิงเทรา จำนวน 264 ไร่ เพื่อต้องการให้สร้างพระตำหนัก ด้วยเห็นว่าพระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปที่ไหน...ก็พยายามที่จะพัฒนาทำให้ที่ดินเจริญขึ้น เนื่องจากผืนดินเสื่อมโทรมไม่สามารถทำการเกษตรได้

ตั้งพระราชดำริ "...ประวัติมีว่า ตอนแรกมีที่ดิน 264 ไร่ ที่ผู้ใหญ่บ้านให้เพื่อสร้างตำหนัก ในปี 2522 ที่เชิงเขาหินซ้อนใกล้วัดเขาหินซ้อน ตอนแรกก็ต้องค้นคว้าว่าที่ตรงนั้นคือตรงไหน ก็พยายามสืบถามก็ได้พบบนแผนที่พอดี อยู่มุมบนของระวางของแผนที่ จึงต้องต่อแผนที่ 4 ระวางสำหรับให้ได้ทราบว่าจะตรงไหนอยู่ตรงไหนก็เลยถามผู้ที่ให้ที่นั่นนะ ถ้าหากไม่สร้างตำหนัก แต่ว่าสร้างเป็นสถานที่ที่จะศึกษาเกี่ยวกับการเกษตรจะเอาไหม เขาก็บอกยินดี ก็เลยเริ่มทำในทีนั้น..."

นี่คือที่มาของ "ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ"...แหล่งรวบรวมการศึกษา ทดลอง วิจัย การพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ดินทรายจัดเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งมีรูปแบบการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ประชาชน...เกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ได้ในทุกสาขาวิชาชีพ

เสมือน "พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต" เป็นตัวอย่างแห่งความสำเร็จในด้านการเกษตรกรรม การพัฒนาอาชีพ เพื่อเป็นต้นแบบและแนวทางให้แก่เกษตรกร ผู้สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติในพื้นที่ต่อไป

โดยเฉพาะหมู่บ้านเป้าหมาย 15 หมู่บ้าน เนื้อที่ 113,214 ไร่ อภิชาติ จงสกุล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน บอกว่า พื้นที่เขาหินซ้อนในอดีตเป็นป่าใหญ่ภาคตะวันออก ต่อมาก็มีการบุกรุก ทำลายป่าไปเรื่อยแล้วก็มาปลูกพืชไร่ กระทั่งดินเสื่อมโทรมขาดอินทรีย์วัตถุเสื่อมสภาพหนักจนเป็นดินทราย ก็ยังมีการขุดทรายไปขาย จนสภาพพื้นที่เป็นหลุมบ่อเต็มไปหมด

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นห่วงพื้นที่ผืนนี้จึงมีการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้นมาเป็นศูนย์แรก จากทั้ง 8 ศูนย์ทั่วประเทศ

ภารกิจหลักคือการศึกษา ค้นคว้า วิจัย โดยให้ศูนย์ศึกษาเขาหินซ้อนเป็นแหล่งรวมในการศึกษาการทดลองว่าจะพลิกฟื้นดินทราย ดินเสื่อมโทรมให้เกษตรกรกลับมาทำประโยชน์ได้

นอกจากนี้ยังมีการทำโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ จัดเก็บน้ำ แล้วก็มีงานค้นคว้าวิจัยในลักษณะบูรณาการ ซึ่งเป็นแนวทางพื้นฐานของศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกแห่งให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมมือกันศึกษา แก้ปัญหา

เมื่อค้นคว้าแล้ว ศึกษาแล้วได้ผลสำเร็จ ก็นำงานที่สำเร็จนั้นขยายผลไปตามหมู่บ้าน แล้วก็ส่งต่อความรู้ขยายความสำเร็จต่อไปเรื่อยๆ เป็นรูปแบบในการพัฒนาในพื้นที่ที่มีปัญหาคล้ายๆกัน

"ที่เขาหินซ้อนหลายฝ่ายช่วยกัน ใช้เวลา 15 ปี ที่นี่จึงเป็นแม่แบบช่วยชาวบ้านได้ ที่อื่นเลยทำง่ายขึ้น ต้องอดทนแล้วเป็นไงก็ได้ประโยชน์ ชาวบ้านมีความสุขเราก็สุข ที่นี่เมื่อก่อนปลูกมันสำปะหลังยังไม่ขึ้นเลยเดี๋ยวนี้ดีขึ้น แต่ก็เย็นสบาย ดี เปลี่ยนแปลงไปมาก"

"พื้นที่เขาหินซ้อนจากป่า...กลายเป็นทะเลทรายไปแล้ว พระองค์ท่านก็สามารถพลิกฟื้นให้กลับมากอุดมสมบูรณ์ได้"

ดังที่ได้พระราชทานพระราชดำริแก่เจ้าหน้าที่ศูนย์ เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2540 ความว่า "ที่เขาหินซ้อนหลายฝ่ายช่วยกัน ใช้เวลา 15 ปี ที่นี่จึงเป็นแม่แบบช่วยชาวบ้านได้ ที่อื่นเลยทำง่ายขึ้น ต้องอดทนแล้วเป็นไงก็ได้ประโยชน์ ชาวบ้านมีความสุขเราก็สุข ที่นี่เมื่อก่อนปลูกมันสำปะหลังยังไม่ขึ้นเลยเดี๋ยวนี้ดีขึ้น แต่ก็เย็นสบายดี เปลี่ยนแปลงไปมาก"

ระหว่างวันที่ 9-15 มิถุนายน 2557 ที่จะถึงนี้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จะจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ "มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 87 พรรษา ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา" เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหา

มงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 87 พรรษา 5 ธันวาคม 2557

เผยแพร่พระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีต่อกรมพัฒนาที่ดินและศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อประชาสัมพันธ์ผลงานในด้านวิชาการ การสาธิตอบรมให้ความรู้ การขยายผลต่อเกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์

ประชาชนทั่วไปและผู้สนใจสามารถเข้ามาเยี่ยมชมผลงานของหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากหน่วยงานส่วนกลาง ได้แก่ สำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน สำนักสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่

รวมถึงหน่วยงานส่วนภูมิภาค ได้แก่ สถานีพัฒนาที่ดินจันทบุรี สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา สถานีพัฒนาที่ดินระยอง สถานีพัฒนาที่ดินชลบุรี สถานีพัฒนาที่ดินสระแก้ว สถานีพัฒนาที่ดินตราด สถานีพัฒนาที่ดินปราจีนบุรี

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอาชีพเสริมระยะสั้นทุกวัน วันละ 4 รอบ เช่น การทำพวงกุญแจ การทำขนม การทำสินค้าแปรรูป ที่ขาดไม่ได้ กิจกรรมสร้างสีสัน...การแข่งขันกีฬาพื้นบ้านเพื่อให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม อาทิ ปิ๊ดต่าป้อนกล้วย พายเรือกระทะ โยนลูกปิงปอง ดินวิบาก จับเป็ด การชกมวยทะเล การดำส้มตำลีลา

ถึงตรงนี้ก็คงต้องย้ำว่า...ศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 8 ศูนย์ทั่วประเทศ แต่ละศูนย์ก็จะมีเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ผืนดินในแต่ละพื้นที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งในเรื่องภูมิสังคม หมายถึงว่า...สังคมในแต่ละพื้นที่ก็มีความแตกต่างกัน ปัญหาของแต่ละพื้นที่ก็มีความแตกต่างกัน

ในการดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และสังคมวิทยาของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันด้วยเสมอ

ตั้งพระราชดำริสตอนหนึ่งว่า "...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ในสังคมวิทยา ภูมิประเทศตามสังคมวิทยา คือนิสัยใจคอของคนเราเข้าไปบังคับให้คนคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำเราเข้าไปช่วย โดยที่จะคิดให้เขาเข้ากับเราไม่ได้แต่ถ้าเราเข้าไปแล้วเราเข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริงๆแล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจหลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง..."

ส่วนหลักใหญ่ที่คล้ายกัน...การพัฒนาต้องเป็นไปตามขั้นตอน โดยที่จะต้องทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งก่อนแล้วมีการพัฒนาต่อไปให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ ขณะเดียวกันจะต้องอนุรักษ์...พัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความรู้เทคนิควิชาการสมัยใหม่พร้อมๆกันไปด้วย

อภิชาติ จงสกุล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ทั้งทำว่า "ในโลกนี้มีพระมหากษัตริย์ประเทศไทยพระองค์เดียวที่ลงมโนใจเกี่ยวกับเรื่องดิน...สิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทำคือการแก้ปัญหาเรื่องการทำการเกษตร โดยเน้นเรื่องทรัพยากร ถ้าแก้ปัญหาเรื่องดินทำให้ดินให้ผลผลิตได้...ได้สูง ก็จะแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรได้".